

Kirvun

INKILÄN joulu 2021

Evakon laulu

Illalla, kun äiti peitti mua nukkumaan,
en aavistanut, mitä aamu tuopi tullessaan.
Yöllä oli metsään tullut julma tykkipatteri,
evakoiden tumma rivi tiellä hiljaa vaelsi.

Selvään kuului sodan pauhu rajan pinnassa.
Epävarmuus jäyti karjalaisten rinnassa.
Varttitunti lähtöaikaa meille silloin annettiin,
naapurimme heinäkärriin kalliit nytyt kannettiin.

Häipyi rakkaat mannut sekä kotikujan pää,
sinne kattoin päälle oma taivasläntti jää.
Kyyneleiden määrää en vain enää ole muistanut,
karjalaisten elon tahtoa ei sota suistanut.

Meitä vastaan marssi nuoret Suomen soturit,
heitä johti lapsenkasvoiset nuo vänrikit.
Moni kulki silloin elämässään viime retkensä
päästä kohden vakaana, kuin aavistaisi hetkensä.

Tietyömiehet kysyivät, ett' mikä matkan pää.
A, kuhan päästään perille, se silloin selviää.
Isäntä se jätti heille vielä porsaslaatikon.
Lisäsi: "Vot, tässä leivän päälle särvintä viel' on."

Asemalla evakoita junaan lastattiin,
Virkamiesten kysymyksiin tarkkaan vastattiin.
Eräs äiti sanoi: "Tässä on mun koko omaisuus,
Viisi pientä lasta sekä vielä kahvipannu uus."

Aamuyöllä pieni veli syntyi junassa,
se oli ryppyinen ja vielä silmät ummessa.
Lotat toivat taivaanmanna, kuumaa kauravelliä.
Tahtoivat he meitä poloisia vielä helliä.

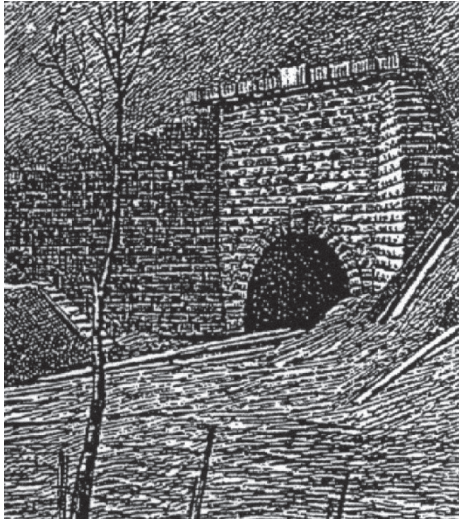
Kolmen päivän päästä oltiin päätepaikassa,
karjalainen kansa seisoi huutokaupassa.
Isännät kun evakoita sinne kyytiin mättivät,
viisi lasta sekä äidin sinne tielle jättivät.

Mekin mentiin siitä kunnantaloon asumaan,
vuoden päästä päästiin omaan mökkiin
muuttamaan.
Kirje tuli isältä: "Mie pääsen pian siviiliin."
Tulikin ja kirkon viereen sankarhautaan
siunattiin.

Omaa peltotilkkuuan kun äiti äesti,
niin uuden elon alkamista kiurut säesti.
Mie istuin pienen veljen kanssa siinä pellon
laidalla,
kerroin hälle, kuinka kaunis oli kerran Karjala.

Sävel ja sanat: Veikko Lavi

Kansi: Evakkopatsas paljastettiin Lahden Upseerikerhon Komentajanpuistossa lauantaina 14.8.2021.
Kuvanveistäjä Reijo Huttu, Pekka Asikaisen tekemän pienoismallin perusteella.
Kuva: Mika Keijamaa Kuvanveistäjä

Inkilä

N:o 75

2021 joulukuu

Helsinki 10.12.2021

Hyvät kyläläiseni, Kirvujuuriset!

Karjalaisten elon tahtoa ei sota suistanut... Olen tämän vuoden aikana julkaissut Kirvun Facebook-sivulla sarjaa Orimattilan Tietävälästä. Sarja perustuu fil.tri Pirkko Sallinen Gimplen vuonna 1965 tekemiin haastatteluihin Orimattilassa. Kirvun Tietävälän kyläläiset raivasivat tilat, rakensivat talot ja asettuivat asumaan Orimattilan Tönnöön. Kylä sai nimen Tietävälä, koska suuri osa asukkaista oli lähtöisin samannimisestä paikasta Kirvusta.

On käsittämätöntä, millaisissa oloissa rohkeasti aloitettiin uuden elämän rakentaminen. Tiloja osoitettiin Tönnössä siirtolaisille erityisesti vuoden 1947 aikana. Alueella on ollut vain latoja, joissa on asuttu alkuun useitakin kuukausia: ”Ladon lattialle tehtiin uuni, ja puhelin kytkettiin ladon seinään”. Heti on lähdetty rakentamaan navettaa, saunaa ja lopulta talokin. Muutamilla tiloilla päästiin uuteen taloon jo joulukuksi 1947, monissa paikoissa seuraavana kesänä.

Kiitos ja kumarrus niille perheille, jotka antoivat tarinansa silloiselle opiskelijaneitoselle, Pirkko Sallinen-Gimplelle. Kiitos Pirkolle, että saamme julkaista haastattelut. Kiitos perheille, jotka muodostuivat useista sukupolvista ja näyttivät mallia, miten uusi elämä aloitetaan uudessa paikassa. Isäntinä ja poikina on ollut sodan käyneitä miehiä, jotkut sotainvalideja. Naiset ja miehet ovat tehneet työtä uudella kotitalalla rintarinnan...

30.11.2021 vietettiin jälleen talvisodan syttymisen muistopäivää. Puhuttiin Talvisodan hengestä, joka yhdisti suomalaiset taisteluun oman maan puolesta. Keväällä 2020 puhuttiin samasta hengestä, kun piti lähteä torjumaan tappavaa tautia. Silloin taisivat jotkut paheksua vertailua. Nyt olemme tilanteessa, jossa toinen osa kansaa haluaa voittaa taudin, toinen antaa mennä vaan. Jälkimmäiset määräävät nyt sen, saavatko ensin mainitut joskus vielä kulkea ilman maskeja ja rokotteita puolen vuoden välein. Olisin tykännyt enemmän Talvisodan hengestä...

Tästä on nyt 80 vuotta: Syksyllä 1941 Kirvu vallattiin takaisin. Vähitellen kirvulaisista noin puolet palasi omille maille. Lehdessämme on kirje Pietari Kymäläiseltä, jossa kuvaillaan näkymiä kotipitäjässä. SA-kuvasta löytyy jonkin verran valokuvia elokuulta 1941; kuvaajat ovat kulkeneet joukkojen mukana. Poiketkaa katsomassa osoitteessa <http://sa-kuva.fi/>.

Mutta nyt on aika katsoa kohti Joulun valoa. Voikaa negatiivisesti, Iloista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Inkisen kaupan Hannele

Poisnukkuneet

Pirkko-Liisa Peltola os. Inkinen

Viljo Salminen

Heljä Haberman

Kirvun kirkko

Karjalan tulitikkukirkot -näyttelyssä Karjalatalossa Helsingissä

Nyt jo edesmennyt Unto Komonen on tehnyt tulitikuista pienoismallit suurimmasta osasta luovutetun Karjalan kirkoista. Ne on tehty vuosikymmenien mittaan valokuvia ja kirkkojen pohjapiirustuksia hyödyntäen. Kirkoissa on näkyvissä myös pienet arkkitehtoniset yksityiskohdat: ikkunoiden ristikot, kupolien kaaret ja ristit katoilla. Unto Komonen oli lähtöisin Käkisalimesta, pienoismallien teko alkoi vuosikymmeniä sitten, ensin syntyi tulitikuista tehtyjä rautatieasemia, sitten Karjalan kirkkoja. Myös Helsingin tuomiokirkko on esillä Karjalatalon aulavitriniinäyttelyssä, joka on nähtävillä Karjalatalon aukioloaikoina 22.9.–20.12.2021.

Lähde: Karjalan Liitto

Kirvun kolmannen kirkon rakensi kirkonrakentaja Matti Salonen ja se valmistui vuonna 1816. Kirkosta on jäljellä kivijalka. Kirkko oli toiminut välirauhan aikana viljavarastona ja sotien jälkeen upseerikerhona. Kirkkoa käytettiin myös elokuvateatterina ja tanssisalina. Kirkko paloi vuonna 1978. Katso kuvavideo kirkon vaiheista YouTubessa Kirvun omalla kanavalla KIRVU kotikylämme Karjalassa.

80 vuotta

Kirvun takaisinvaltauksesta

Petri Kymäläinen kirjoittaa Facebookissa:

15.8.2021 Tänä on tasan 80 vuotta vaarini Pietari Kymäläisen lähettämästä kenttäpostikirjeestä liittyen Kirvun valtaukseseen, kersantti Toivi Adam Ovaskalle. Kirje on palautunut lähettäjälleen Toivi Ovaskan haavoituttua 3.8.1941 Ontrosenvaarassa ja kuoltua 1.9.1941 3./22. Sotasairaalassa Joensuussa. Vaarini toimi jatkosodassa kenttätukiryhmän raskaassa patteriosastossa tulenjohtajan tiedustelijana, kunnes kotiutettiin 1942. Löysin tämän kirjeen takavuosina aittaa siivotessani.

Täällä jossain 15.8.41

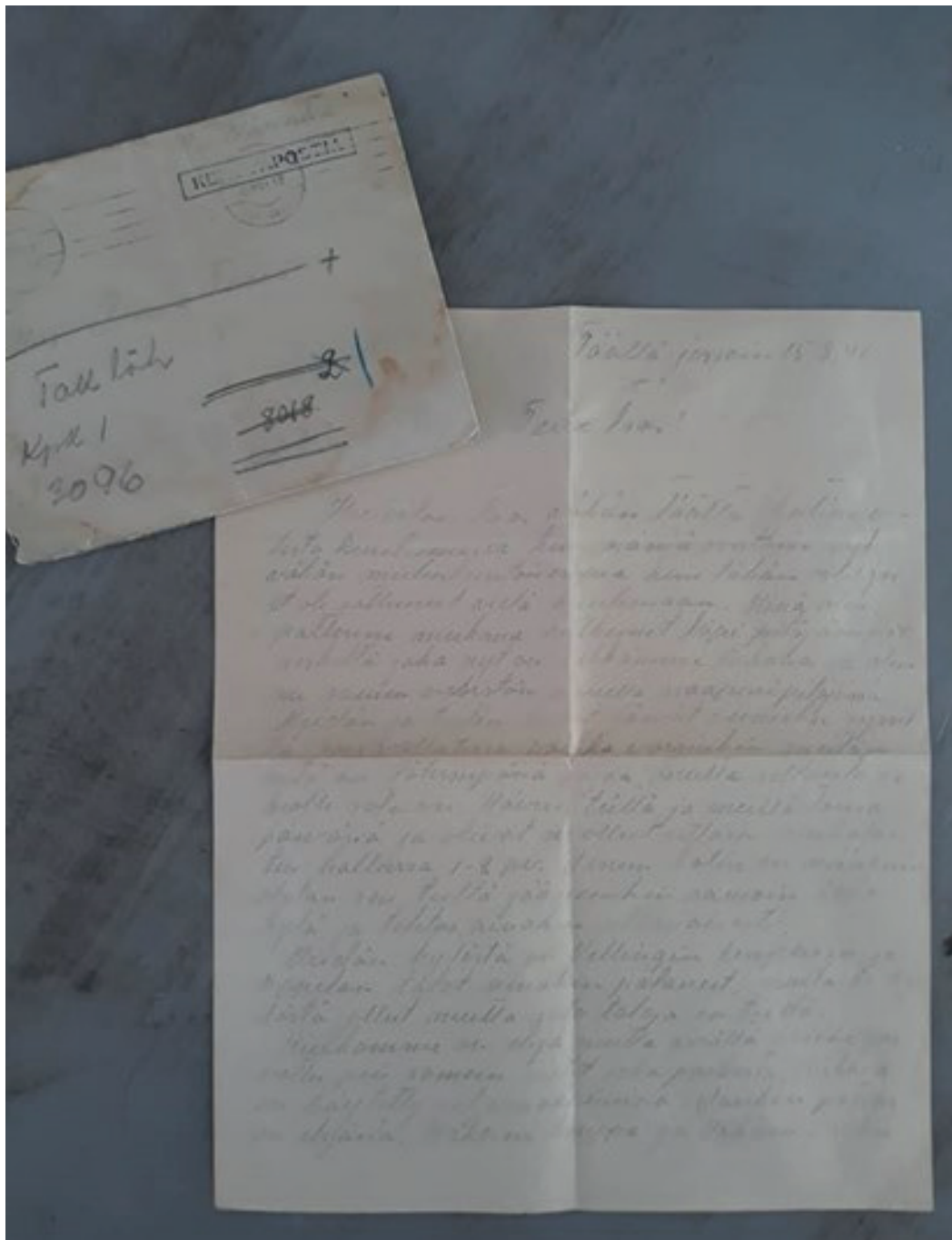
Terve taas!

Kirjoitan taas vähän täältä kotipuolesta kuulumisia kun nämä ovatkin nyt vähän mielenkiintoisempia kun tähän asti jos et ole sattunut vielä kuulemaan. Minä olen patterin mukana kulkenut läpi pitäjämme keskeltä joka nyt on selkämme takana ja olemme suuren vesistön varrella naapuripitäjässä. Meidän ja teidän kylät jäivät viimeksi ryssiltä pois vallatessa vaikka varsinkin meidän kylä on lähempänä rajaa, mutta sellaista se mottisota on.

Kävin teillä ja meillä toissapäivänä ja olivat ne olleet siltosin meikäläisten hallussa 1-2 pv. Sinun kotisi on niinkuin oletan sen teiltä jääneenkin samoin koko kylä ja tehtas ainakin ulkonaisesti. Meidän kylästä on Vellingin, Lempeisen ja Sopelan talot ainakin palaneet, muuta ei kylästä ollut mutta sala taloja en tiedä.

Kirkkomme on ehjä mutta sisällä kaikki raivattu pois samoin ristit joka paikasta. Kirkkoa on käytetty viljamakasiinina. Sankaripatsas on ehjänä. Käkösen kauppa ja Käkösen Heikin asuinrakennus samoin Vottosen kartano ovat ainakin kirkolta palaneet.

Sairala on jälleen kovasti vaurioitunut mutta siellä taisteltiinkin 2 vuorok. lujasti. Kansanopisto oli saanut pari pientä kranaattia järven puolelle päätyä mutta muuten se oli hyvin säilynyt.

Viljaa täällä on ollut kasvamassa kai joka talon pellolla, tulisi vain korjaajia.

Yleensä ovat pienemmät kylät paremmassa kunnossa, tarkoitan ettei niitä ole niin paljon joututtu hävittämään vaikka saastaisia ne ovat niiten jäljet yleensä olleet. Meidän koti oli ulkonaisesti ehjä lipputankoa myöten mutta sisälle meinasin eksyä sillä tupa oli jaettu kahtia ja kamarin väliseinä pois. Ruokasuojan ovi oli muutettu päinvastaiselle seinälle. Muuten niin huonekaluista ja muustakin siivosta päätellen oli siellä asunut silmäntekevää

väkeä. Navetasta oli akkunat muurattu umpeen ja sisustus raivattu pois ja sisustettu kai koko kylän yhteiseksi perunakellariksi. Vintistä kujan kohdalla oli ajosilta siltavasoineen pois j.n.e.

Voinhan tässä sanoa että olemme tällä kertaa Antrean aseman lähellä, asema on meikäläisillä. Hyvästi tämä on mennyt vaikka kyllä se tämä sota ja uhrinsa vaatii. Sala-ampujista ja miinoista on ollut paljon vaivaa. Kirjoitahan jos sattuu hyvää aikaa olemaan että miten siellä on luonnistanut.

Näkemiin vaan. Pietari

EVAKKOON SAAPUMISEN MUISTOKOIVU KÄRKÖLÄÄN

Inkilän Kylätoimikunnan järjestämä tarinailtapäivä 26.9.2021 Kärkölässä alkoi muistopuun istuttamisella Kärkölän kirkon kupeelle. Puun kastepuheen piti Heikki Jääskeläinen ja koivu itse puhui puuhamiehen Pentti Tommisen suulla.

Kuvat Heikki Jääskeläinen

”Jos tietäisin, että huomenna tulee maailmanloppu, istuttaisin tänään omenapuun.”

Tätä lausetta on sanottu Martti Lutherin kirjoittamaksi tai sanomaksi.

Lause ei ole kuitenkaan peräisin 500 vuoden takaa, vaan vuoden 1944 lokakuulta. Saksalainen pappi Karl Lotz kirjoitti sen kirjeeseensä seurakuntalaisille, kun sodan loppu ja Saksan häviö oli käymässä ilmeiseksi.

Maaailmanlopun tunnelmissa hän halusi ylläpitää toivoa elämän jatkumisesta vaikean ajankin jälkeen.

Samanlaisissa tunnelmissa elettiin syksyllä 1944 Suomessakin. Sota oli jo hävitty ja karjalainen siirtoväki etsi paikkaansa heille osoitetuilla asuinalueilla.

Järvelän asemalla oli seuraavina vuosina ruuhkaa, kun sen kautta saapuivat niin Kärkölään jäävät kirvulaiset kuin Hämeen lähipitäjiin sijoitettavat eri pitäjien evakot.

Vuonna 1948 täällä Kärkölässä oli noin 1200 siirtokarjalaista, pääasiassa kirvulaisia mutta myös äyräpääläisiä, joita oli asettanut tänne jo talvisodan jälkeen.

Evakkojen asenteesta, johon lause maailmanlopusta ja omenapuun istuttamisesta sopii, kertoo se, että jo toukokuussa 1945 siirtoväki - joka tuolloin muodostui pääasiassa äyräpääläisistä - perusti Kärkölän Karjala-seuran. Haluttiin vaa- lia menetetyt kotiseudun perinnettä mutta myös toimia uudessa ympäristössä.

Karjalaiset eivät ryhtyneet istuttamaan omenapuita vaan useimmat heistä alkoivat viljellä maata. Olihan maanviljelys ollut Karjalassa heidän pääasiallisin elinkeinonsa. Karjalaisten asutustilat muodostivatkin vuonna 1948 20 prosenttia kärköläläisten tilojen kokonaismäärästä.

Hämäläinen pitäjä koki melkoisen mullistuksen, kun sen asukkaista yhtäkkiä kolmannes oli siirtokarjalaisia, joita oli miltei jokaisesta Karjalan pitäjistä, tuolloin suurin osa yhdeksästä Kirvun kylästä.

Tänään me emme istuta omenapuuta, vaan koivun, joka hyvin hoidettuna juurtuu Kärkölen kirkon lähituntumaan.

Tästä Kärkölen kirkosta tuli aikanaan paikkakunnan karjalaisten kotikirkko, jossa he kävivät mielellään ja johon he toivat mukanaan hämäläistä nopeamman virren veisuun.

Jos huomenna tulisi maailmanloppu, istuttaisin tänään omenapuun, kirjoitti saksalainen pappi 77 vuotta sitten.

Pohjalainen runoilija Kirsi-Mari Hiltunen kirjoitti ihan äskettäin meihin karjalaisiinkin sopivan runon:

”Älkää koskaan unohtako juurianne, sukunne historiaa, esivanhempienne syntysijoja ja tarinoita. / Älkää takertuko menneeseen, mutta älkää myöskään unohtako.”

Näissä tunnelmissa me istutamme koivun tähän kirkkotarhaan ja pyydämme Jumalalta, taivaalliselta Isältämme muistopuullemme.

Heikki Jääskeläinen

Muistokoivumme kertomaa

Hei! Olen suvultani Betula pendula ja minua kutsutaan nimellä ”Fastigiata Joes”. Minut on jalostettu Hollannissa ja olen nyt muuttanut tänne Suomeen, Kirvun inkiläläisten kutsusta.

Hyväsukuisena pylväskoivuna olen ryhdikäs ja minulla on kaunis lehvästö. Runkoni on suora ja kaar-nakuoreni on ihastuttavan valkohohtoinen. Kestän myös melko hyvin puutarhatädin leikkaavia saksia: ”Aih!”

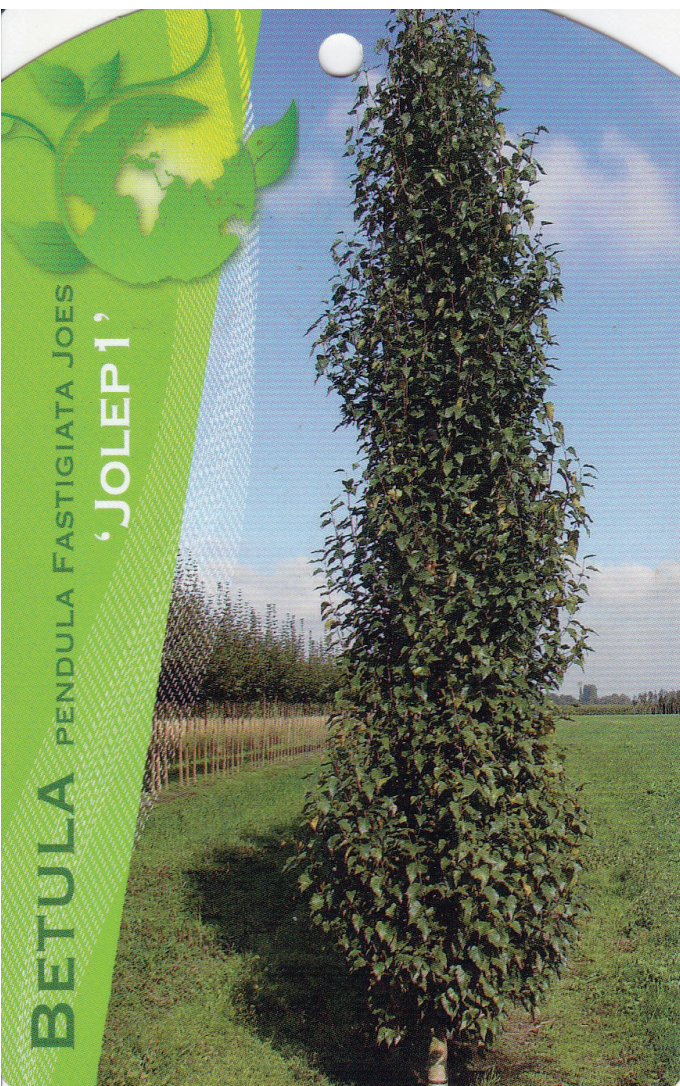
En kasva jättiläiseksi, mutta kyllä hyvinkin 5-10 metrin pituiseksi. Olen ihanteellinen ja haluttu puutarhoihin ja hyvinkin sovelias tienvarsipuuksi.

Minä, Fastigiata Joes, en ole altis sairauksille ja vältän tuholaishyökkäyksiä. Loppukesällä, alkusyksystä puen päälleni parhainta – kullankeltaisen ruskapukuni! Kestän hyvin Pohjolan tuulet ja tuiskut sekä paukkupakkaset: ”Sehr gut winterfest!”

Tervehdin lämpimästi Teitä Kirvun Inkilän väki ja olen hyvin kiitollinen, että saan varttua tässä Kärkölen kirkkotarhassa Teidän muistopuunanne. Lupaan levittää lehvistöni tulevina vuosina, samalla muistaen ja kunnioittaen Teidän rakasta kotiseutuanne Inkilää, Karjalassa!

Muistokoivunne Fastigiata Joes, Kärkölä 2021

Pentti Tomminen

Pien-Marin kauppamatka

Joulu lähestyi ja äiti lähetti Pien-Marin kauppaan. Tärkein ostos oli sokeri, jota tarvittiin joulupullan valmistukseen. Äiti oli luvannut myös leipoa piparkakkuja, jotka olivatkin lasten suurinta herkkua.

Marista oli mukavaa käydä kaupassa asioilla. Kauppamatkan varrella tapasi muita kyläläisiä, jotka useimmiten tervehtivät Maria iloisesti ja kyselivät, mitä Tommulaan kuuluu. Mari niiasi juuri niin kuin äiti ja Elli-täti olivat opettaneet, ei liian syvään etteivät helmat kastuneet, jos vaikka heinikko jalan alla sattui olemaan märkää.

Kaupan portaille jo tuntui suloinen tuoksu, joka oli monen kaupassa myytävän herkun sekoitus. Tällaista tuoksua ei voinut tuntea missään muualla kuin oman kylän omassa kaupassa. Pien-Marin piti oikein pysähtyä portaiden reunakaiteeseen nojaten hengittämään syvään sisään ja ulos puuh, sisään ja ulos, kunnes tuoksu tuntui syvällä koko kehossa. Ja sitten tuttu narahdus oven aue- tessa sisälle kauppaan ja paljastaessa tiskin takana seisovan Puoti-Kaisan leveästi hymyilevät kasvot.

”Pien-Marha se siin tulloo! Ka, mitä sie oot tult hakemaa? Miten siel Tommulas männöö? Mite Mein-Ukko jakseloo? Jokos hää on saant uuvven kepin vanhan tilal? Se onkii jo nii huono ja vaikee sen kans kulkee talost talloo kyläilemäs.”

Nyt Marin kurkkuun tuntui nousevan pala ja väkisin silmäkulmat kostuivat. Mein-Ukko oli Pien-Marin isän vanhempi veli ja nuoruudessaan loukannut suupielensä pudotessaan heinä- najossa maahan ja satuttaessaan siinä ryttäkässä suunsa heinäkasasta töröttävän hangon teräksisiin piikkeihin. Ylähuuli oli lähes kokonaan irronnut ja samalla osa kielestä vaurioitunut niin että puhe muuttui oudoksi mongerrukseksi, eikä siitä enää korjaantunut. Ylähampaat töröttivät paljaina alahuulen päällä. Ruokailu oli hankalaa tapaturman jälkeen, koska osa ruoasta valui ylä- huuleen jääneestä suuresta aukosta pitkin mie- hen suupieliä ja kaulaa, aina rinnuksiin saakka. Tämän tapahtuman jälkeen Mein-Ukko oli

alkanut ruokailla talossa sivupöydässä yksinään, piilossa talonväen katseilta. Joskus häneen kohdistui asiattomia nälvähäyksiä. ”Jokos Mein-Ukko on isselleen morsianta katsellut?” Enimmäkseen ihmiset suhtautuivat kuitenkin ymmärtäväisesti Mein-Ukkoon ja tottuivat epäselvään puheeseen. Mein-Ukon suuri rakkaus oli iso, pitkä piippu, joka roikkui aina terveemmän suupielen puolella. Sieltä tupruavan savun tuoksu loi turvan ja läm- mön tunnetta Pien-Mariin. Ilman sitä koti ei olisi ollut koti.

Kunpa voisi jotenkin Mein-Ukkoa ilahduttaa, Mari ajatteli.

Maksettuaan ostoksensa Mari laski jäljelle jää- neet rahat. Vielä pussin pohjalla oli yksi kolikko. Ohhoh, sepä ei ollutkaan ihan tavallinen markan- raha! Nyt Mari muisti löytäneensä tämän kum- mallisen rahan mäntykankaan pieneltä polulta ja antaneensa sen äidille säilytettäväksi. Äiti oli sen kummemmin sitä tutkimatta laittanut rahan muiden rahojen joukkoon rahapussiin. Kolikon toisella puolella oli kuva vanhasta, pitkäpartai- sesta ukosta, joka oli kasvattanut pitkät viikset peittämään suupieliä. Ukolla oli piippu suussa. Kolikon toisella puolella oli, mikäpä muu kuin Kirvun kukko!

Tämä on Mein-Ukon oma nimikkoraha, päät- teli Pien-Mari. Se oli juuri sopiva joululahja Mein-Ukolle.

”Viehä kovast terveisii kotväelleis Mar”, sanoi Puoti-Kaisa, kun Mari kokosi ostoksiaan kaina- loon. ”Sano Mein-Ukol, jot mie voin hänel tilata kunnan kävelykepin, ko laitan listan mänemää Viipurii, jos hää tahtoop, vaik’ kylhä hää on taitava käsistää ja veistääkii kepin, jos sikseen tulloo.”

”Mie sanon.” Marin suupielet levisivät hymyyn samalla kun hän niiaa niksautti kaupan tädille.

Loppu

Tarja Tonteri

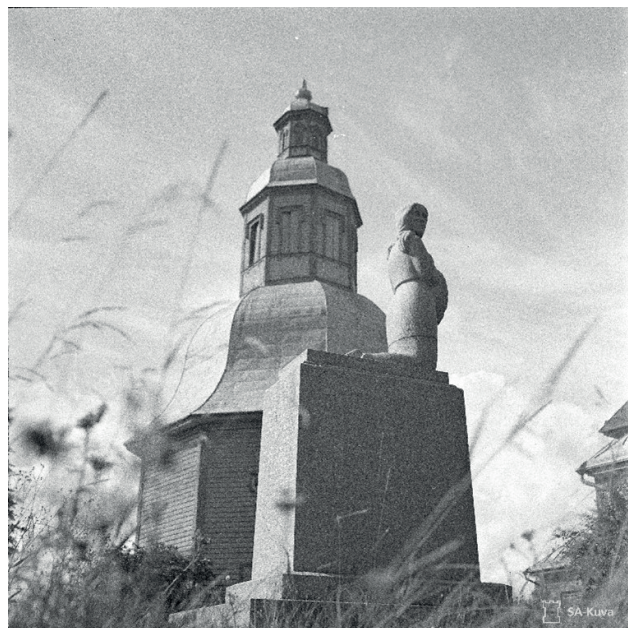
Maalaus Inkisen kaupasta, jonka myymälään mentiin pitkällä sivulla olevasta ovesta.

Karjalanhaudat.fi -sivusto avattu

Kirvun sankarihautausmaan tiedot ovat mukana uudella <https://karjalanhaudat.fi-h.seravo.com> -sivustolla joka avattiin 30.11.2021. Aiheeseen liittyvä seminaari pidettiin Karjalatalolla Helsingissä Talvisodan alkamisen muistopäivänä.

Sankarihautausmaa oli tuhottu neuvostoaikana. Kaikki ristit ovat kadonneet ja sankarimuistomerkki oli poissa, kun alueelle päästiin jälleen 1990-luvun alussa.

Muistomerkki on onnistuttu kokoamaan vuonna 1993 torsona. Se on pystytetty alkuperäisistä taiteilija Ilmari Virkkalan vuonna 1921 suunnitteleman muistomerkin osista uuden graniittijalustan päälle. Osat oli haudattu läheisen pappilan peltoon mutakuoppaan. Ihmishahmon pää puuttuu.

Kuva: SA-kuva 10.8.1941

HÄMEENKYRÖN EVAKKOJUURIA LÖYTÄMÄSSÄ

Metsähonkala

Sisareni Marjatta syntyi Hämeenkyrössä Metsähonkalan talon salissa 21.4.1940. Iloista tapahtumaa edelsi, kuten lukuisilla Inkiläläisillä pitkä ja lohduton evakkomatka Inkilästä Hämeenkyröön. Äitimme Elina Pakarinen os. Inkinen lienee lähtenyt Inkilästä siskonsa Martan kanssa jo hyvissä ajoin helmikuun lopulla tai maaliskuun alussa pitkällä olleen raskauden vuoksi. Määränpää Hämeenkyrössä oli Siuro ja Siuron asema. Sieltä matka jatkui Hämeenkyrön kirkolle ja Kyröskoskelle, josta päädyttiin Metsäkulmalle Metsähonkalan taloon. Samaan aikaan isä Eino puolusti maata, kuten monet Kirvun miehet, Kollaalla (7/ JR 34) mm. hiihtojoukoissa.

Evakkoaikaisille jäljille

Siivosimme puolisoni kanssa pari vuotta sitten vinttiä kotonamme Munkkiniemessä. Kaiken tarpeellisen ja tarpeettoman roinan keskeltä löysimme muovisen laatikon täynnä kirjeitä, postikortteja, kalentereita, asiakirjoja ja sinikantisia vihkoja. Selattuamme hetken aikaa laatikon sisältöä huomasimme, että käsillä oli varsinainen perhettämme koskeva löytö. Äitimme kuoleman jälkeen olimme ”arkistoineet” aineiston myöhemmin käsiteltäväksi.

Sinne vintille se vain oli ensi selauksen jälkeen unohtunut. Kävin aineiston nyt läpi huolellisesti ja myöhemmin myös Marjatta luki koko historian. Ajallisesti se ulottui 1930-luvulta 1980-luvulle asti. Oleellisin osa kirjoituksista olivat kirjeet ja sinikantiset vihkot. Erityisen kiintoisia ja tunteikkaita olivat sinikantiset vihkot. Äitimme oli kaukonäköisesti ja viisaasti kirjoittanut kaikille kolmelle lapselleen tavallaan pitkän henkilökohtaisen kirjeen vihkoihin. Kirjoitukset ajoittuivat usealle vuodelle muutaman viikon tai kuukauden välein. Erityisen herkistävä oli Marjattaa koskeva kirjoitus, koska se sisälsi paitsi siskoani koskevaa kehityshistoriaa myös henkilökohtaista

Metsähonkala 1940-luvulla ja 2021.

evakkoajan historiaa ja ajankuvaa.

Sisareni on pitänyt päiväkirjaa lähes koko elämänsä ajan. Nuorena tyttönä hän oli onneksi kysellyt äidiltä varhaislapsuutensa tapahtumista. Päiväkirjaan on kirjattu tietoja heti syntymän jälkeisiä asioita välirauhan ajalta. Nämä kirjaukset täydensivät kirjeiden ja vihkojen asiasisältöä merkittäväällä tavalla.

Hämeenkyrön yhteydet

Kiinnostus evakkoaikaisiin tapahtumiin luonnollisesti heräsi lukemamme perusteella. Yleistäkin

mielenkiintoa välirauhan aikaiseen asutushistoriaan on viime aikoina ollut. Päätimme yrittää yhteyksiä Hämeenkyröön ja alkuvaiheessa Metsähonkalaan. Kunnan ja seurakunnan yhteydenotot vetivät vesiperän heti alkuvaiheessa? Sen sijaan Metsähonkalan kontaktit onnistuivat muutamalla puhelinsoitolla. Osoittautui, että Metsähonkalan pitkäaikainen isäntä Pekka Metsähonkala edelleen asui vaimonsa kanssa lähellä tilan päärakennusta. Puoliso oli vielä Hiitolan tyttöjä, joten luonteva karjalainen yhteyskin oli taattu. Vähitellen ajatus kypsyi ”kotiseutumatkasta” Hämeenkyröön. Inkiläänhän ei sattuneesta syystä ole pariin vuoteen päässyt. Äitini ja Marjatta asuivat välirauhan aikana useassakin paikassa; Karkussa Kaajan talossa, Mattilassa sekä eräällä kesämökilläkin vähän aikaa. Päätimme, että näitä yhteyksiä yritämme edelleen selvittää paikan päällä.

Hämeenkyröön

Kesä-heinäkuun vaihteessa evakkoseutumatka vihdoinkin koitti. Olimme varanneet Kyröskosken motellilta majoituksen pariiksi yöksi ja valinta osoittautui erinomaiseksi. Ei vähiten siksi, että motellin isäntä oli kirvulaisia ja kuului Munukan sukuseuraan. Omistajaemäntä kuului jopa Kirvun Facebook-ryhmään. Saimme myös motellilta arvokkaita yhteystietoja paikallisista karjalaisista, joita myöhemmin myös tapasimme.

Olimme sopineet iltapäiväksi tapaamisen Metsähonkalaan. Hieman jännitti tapaaminen umpioutojen hämäläisten kanssa, joihin yhteydet olivat rajoittuneet muutamaaan puhelinkeskusteluun.

Jännitys oli aivan turhaa. Pekka oli meitä jo pihalla vastassa ja vastaanotto oli sydämellinen kuin olisimme tulleet vanhojen tuttujen luo. Paikalla olivat Pekka hänen vaimonsa Hiitolan tyttö Aune ja Pekan sisko Pirjo. Myöhemmin kuulumme, että he olivat kertoneet tutuilleen tapaavansa Metsähonkalassa evakkoaikana asuneita karjalaisia. Tuttavat olivat kysyneet oletteko hyviäkin ystäviä. Hämmästys oli suuri kun Aune oli kertonut ettemme ole koskaan aiemmin tavanneet. Haastelu alkoi luontevasti muistelemalla evakkoaikaa ja sen jälkeistä yhteiselämää karjalaisten ja hämeenkyröläisten kesken. Voin hyvin kuvitella sen myönteisen vastaanoton, jonka äitimme Metsähonkalaan saapuessaan sai. En muista mitään kielteistä äitimme puheista evakkoajan ihmisistä. Kaikista taloista missä äitimme ja Marjatta olivat majoittuneet, äidillä oli hyvää sanottavana. Ehkä tähän vaikutti osin pieni vastasyntynyt tyttövauva, ja sen aiheuttamat sympatiat, mutta kuitenkin.

Pekka ja Marjatta

Metsähonkalan pihalla

Vieraanvaraisen tarjoilun jälkeen kaikkine karjalanniirakoineen lähdimme Metsähonkalan päätaloon, joka oli noin puolen kilometrin päässä. Siellä meitä odottivat keinussa uudet asukkaat, jotka heidätkin oli valmisteltu karjalaisvieraiden tuloon. Oli jännittävää tutustua Metsähonkalaan ja ympäristöön paikkaan, jossa Marjatta oli yli

80 vuotta sitten maailmaan tullut. Karjalaistyttö Hämeen sydämessä.

Uudet asukkaatkin kuuntelivat mielenkiinnolla välirauhan aikaista historiaa. Nuorille eivät käytännön elämän asiat evakkoajasta ole kovin tuttuja.

Pekka ja Aune

Palattuamme Pekan ja Aunen kotiin nautimme vielä kesäiset kakkukahvit puutarhassa ja teimme yhteenvetoa vierailun annista. Käänsimme katsetta jo tulevaan päivään ja selvitelimme, mahtaisiko Kaajan taloa ja Metsähonkalaa seuraavia asumuksia löytyä? Saimme Pirjon piirtämän kartan mahdollisen Kaajan talon sijainnista. Se sijaitsi noin 10 kilometrin etäisyydellä Jokismaalla. Tämä osoitautui kuitenkin hakuammunnaksi ja päätimme yrittää illalla perehtyä tarkemmin seuraaviin etappeihin.

Kaiken kaikkiaan ensimmäinen päivä oli yli odotusten. Löysimme Marjatan syntymätalon ja ihanaat ja vieraanvaraiset ystävät. Yhteydenpito heihin on jatkunut vierailumme jälkeen. Toivottavasti tapaamme myös ensi kesänä, kun evakkokamamme jatkuu Jalasjärvelle.

Siuro, Kaaja ja Mattila

Illalla istahdimme karttojen, muistiinpanojen ja nykytekniikan ääreen. Piti löytää Kaajan talo. Pieni perhe muutti Metsähonkalasta Kaajaan toukokuussa. Äitimme kirjoituksissa oli, että Kaaja olisi sijainnut Rautaveden itärannalla. Etsimisen jälkeen löysimme kuin löysimmekin sieltä Maanmittaushallituksen digitaalisesta retkikartasta Kaajan. Sinne siis seuraavana päivänä.

Aamulla meille oli järjestynyt motellin emännän ystävällisellä avustuksella tapaaminen Hämeenkyrön karjalaisten puheenjohtajan Ritva Tuuralan kanssa. Sekin osoittautui miellyttäväksi ”karjalaiseksi tuulahdukseksi”, kuten Ritva sen myöhemmin ilmaisi. Keskustelimme Hämeenkyrön karjalaisten asioista ja teimme tutustumisajelun Kyröskosken maisemissa. Kävimme myös Kirvun siirtoväen muistomerkillä ja tietysti F.E. Sillanpään haudalla.

Ehkä merkittävin anti tapaamisesta oli Ritvan puolison Markun näkemys karjalaisten merkityksestä Hämeenkyrön väestörakenteeseen. Hän sanoi, että karjalaiset pelastivat Hämeenkyrön. Vahva lausuma, mutta varmasti merkityksellinen. En oikein ole tullut ajatelleeksi kuinka suuri asia oli karjalaisen väestön tulo mm. Hämeeseen. Hämeenkyrön väestö oli ollut jo melkoisen sisäsiirtoista, mutta karjalaiset toivat siihenkin tervehdyttävän tuulahduksen.

Jatkoimme matkaa suuntana Karkku ja Kärppälä. Kyröskoskelta Siuroon kannattaa käyttää Hämeenkyrön maisematietä. Maisema on ainakin juhannuksen jälkeen vehreää, vaihtelevaa, vesistörikasta ja kaiken kaikkiaan erittäin kaunista. Meille tuli hieman kerettiläinen ajatus, että onkohan tämä jopa kauniimpaa kuin kauniissa Karjalassa? No on se ainakin siistimpää kuin nykyisessä karjalassa. Ei näkynyt jättiputkia.

Sillanpään kotitalokin asettui matkan varrelle. Eipä ihme miten kauniisti F.E. kirjoitti Hämeenkyrön luonnosta ja ihmisistä.

Siuron asemalla piti ehdottomasti käydä. Sitä kauttahan Inkiläläiset Hämeenkyröön saapuivat. Eipä ollut helppo löytää. Asema ei ole enää

käytössä ja sinne johti kapea lähes umpeen kasvanut tie. Mieleen tuli jostain syystä Inkilän aseman taustan maisemat. No maailmahan muuttuu. Paikka on kuitenkin Kirvulaisille merkittävä. Muutoin Siuronkin seutu on pinnanmuodoiltaan vaihtelevaa ja kaunista virtoineen, koskineen ja järvineen.

Siuron asema

Jatkoimme matkaa Karkkuun ja Kärppälään. Edelleen kaunista vesistörikasta maisemaa. Saavuimme vähitellen oletetun Kaajan maisemiin. Meillä oli mukana vanhat kuvat parista talosta. Pieniä 1940-luvun kuvia, joissa aina poseerasi talon edessä joku karjalainen evakko Inkilästä. Rohkeasti Marjatta kulki taloissa kysymässä: mahtakohan olla Kaaja ja missähän mahtaa sijaita? Melko nopeasti tärppäsi. Eräässä talossa vanhahko isäntä hymyillen kertoi, että tuollahan se on tien toisella puolella rannassa. Sinne sitten.

Oletettu Kaajan talo oli nykyään kotieläintila nimeltään Taaben Farmi. Esitimme asiamme talon isännälle, joka oli ymmärrettävästi hieman ihmeissään. Hänen vaimonsa oli Kaajan sukua ja hän alkoi selvittää asiaa. Rouvakin oli sitä mieltä, että talo, jonka edessä silloinen pieni perheemme seisoo, on Kaajan talo. Paikalla ei ollut vanhempaa väkeä, mutta talon emäntä soitti tädilleen, joka mahdollisesti muistaisi oliko talossa ollut talvisodan jälkeen evakkoja. Täti vahvisti asian ja piti lähes varmana, että talo oli Kaaja. Sovimme, että lähetän kuvat sähköpostina tädille, jotta saisimme varmistuksen.

Vastaus tuli seuraavana päivänä. Talo on Kaaja. Ikkunoiden sijainti ja vuorilautojen leikkaus vahvistivat asian varmaksi. Mutta se toinen talo? Se muistuttaa Mattilaa!

Tämähän ratkaisi koko matkamme tarkoituksen. Olimme löytäneet samalla kertaa kaikki haluamamme asumukset talvisodan jälkeiseltä evakkoajalta.

Mattilan talolle emme tällä matkalla kerinneet. Sen varmistus jäänee ensi kesään. Samoin Jalasjärven osuus. Siellä perheemme oli jatkosodan jälkeen evakossa. Edelleen siis riittää kotiseutumatkailua kotimaassa. Mielenkiintoinen oli matkamme - ja se jatkuu.

Seppo Pakarinen
Harjula / Kassinlahti
Inkilä

Mattilan talo

Kaajan talon äiti

Seppo ja Marjatta

Kaajan talo

Perhealbumista

Mikko Inkisen kauppatalon sukuun on 17.5.2021 syntynyt Kauno-pojan vanhimman tyttären Marja-Liisan pojan Jukan pojalle Juhalle ja puolisolleen Lilli Voipiolle poika **Reino Sisu Santeri Qvick**.

Laura o.s. Hämäläinen ja Jani Ristilälle syntyi esikoinen 5.8.2021. Tytär sai kasteessa 3.10.2021 nimen **Enni Eva Annikki Ristilä**. Lauran juuret ulottuvat Karjalaan, Kirvun Inkilään. Lauran ukki Bruno Hämäläinen oli Kirvun Inkilästä, Puistolan talosta. Brunon vanhemmat olivat Hilma o.s. Kauppinen ja Matti Ilmari Hämäläinen. Lauran isä on Brunon poika Hannu Hämäläinen.

Kuvassa ”paapun” Ritva Nurmen tyttären Jaana-”unnan” pojan Josen pojat, Niklas 7 v., Noel 2,5 v. ja 18.11.2021 syntynyt poikavauva.

INKILÄN LEHDEN TOIMITUS ONNITTELEE MERKKIPÄIVÄN JOHDOSTA

Inkilän Kylätoimikunnan ja Kirvun Pitäjöseuran kantava voima,
Hanskalan Ukko **Pentti Tomminen**, 75 vuotta 15.11.2021

Kirvu-Säätiön hallintoneuvoston ex-puheenjohtaja, nyt jäsen, **Seppo Rautama**, 75 vuotta 26.11.2021

Inkilän Kylätoimikunnan toinen kantava voima,
Kirvu-Säätiön hallituksen varajäsen **Paavo Aarnikka**, 80 vuotta 30.11.2021.

”EI OPPI OJAAN KAADA!”

Kirvun Inkilän Juhannus 2021 -lehdessä oli ”Lauluharjoitukset Inkilässä” -näytelmä inkiläläisistä kuorolaulajista kanttori Nestor Huoposen johdolla. Näytelmä oli järjestyksessään ensimmäinen, jonka Inkilä-toimikunta oli laatinut ja ansiokkaasti esitti Inkilä kyläpäivillä 2008. Lähes jokaisilla Inkilä-kyläjuhilla on ollut kotikylästämmme laadittu kuvaelma. Nyt seuraa jatkoa – vuonna 2009 esitettiin humoristinen näytös opettaja Aino Paavolaisen oppitunnilta 1920-30-luvulta.

Hyvät Kirvun Inkilän Joulu 2021 -lehden lukijat!

Tervetuloa viettämään antoisa teatterihetki Inkilän kyläpäivillä 2009!

Näytelmä: Nurkat eivät riittäneet

pääroolissa: Hannele Inkinen

muut roolit: Inkilän kylätoimikunnan näyttelijät

Kertoja

Hyvä Inkilä-päivän väki!

Reilut 100 vuotta sitten suomalaiset kylät, ympäri maata, puuhasivat määrätietoisesti kansakouluja kotikyliinsä. Niin myös meidän kotikyläämme Inkilään. Koulun tulo kylään oli tärkeä virstanpylväs, josta laskettiin aika ennen koulua ja uusi aika koulun tulon jälkeen.

Koulua oli jo vuosia odotettu Inkilään.

Vuonna 1897 näytti siltä, että Inkilä saisi koulun ennen Kirvun keskuskylää Sairalaa, mutta näin ei käynyt, koska sopivaa koulutonttia ei löytynyt.

Vuonna 1900 Inkilän Saha Osakeyhtiö lahjoitti tontin, ja jo seuraavana keväänä, 1901 koulun rakennustyöt alkoivat.

Koulurakennus valmistui vauhdilla niin, että koulutyö voitiin aloittaa uudessa koulussa 1.8.1901. Komeasti seisoj uljas koulurakennus Revonharjulla – ylempänä ja näkyvämpänä kuin saha ja kylätaajama asemineen ja kauppoineen.

Koulusta kasvoi vuosien mittaan todellinen kylän keskus.

Vuosien 1901 – 1944 aikana opetusta antoi 15 opettajaa, joista ensimmäinen opettaja Aapeli Minkkinen oli yläkoulun opettajana 19 vuotta, Lyyli Taavitsainen 11 vuotta alakoulun opettajana ja melkoiseen karismaan Inkilässä yltäneet opettajat Aino ja Simo Paavilainen 25 vuotta. Kaikkihan me olemme tietoisia Ainon ja Simon pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta opetustyöstä Inkilässä.

Hyvä juhlaväki, nyt palaamme hetkeksi 70–80 vuotta ajassa taaksepäin Inkilän kouluun, sen arkiseen opetustyöhön. Katkelmassa on ”Kopossilla kahe puole”-kirjasta kerättyjä oppilaiden koulumuistoja, kukaan ei saa pahastua, vaikka opetushetki on hivenen huumorin värittämä.

Siirrymme yläkoulun opettaja Aino Paavilaisen oppitunnille.

Aino ja Simo Paavilainen; kuva kirjasta Muistojen Inkilä

Näytelmä alkaa...

Aino Hyvää huomenta! (tulee luokkaan)
Oppilaat Hyvää huomenta, opettaja!
(kovalla äänellä)

Aino Ovatko kaikki paikalla?

lita Kaisa on koton, häne äit Mari sano
miul, ett Kaisal on paha yskä.

Aino No, hyvä, kaikki muut ovat
koulussa.
Pyydetään Herran siunausta tälle
koulupäivälle.
Lauletaan (veisataan) se tuttu
kouluvirsi 475
Yks kaks, yks kaks kol

Kaikki yhdessä

Totuuden Henki, johda sinä meitä
Etsiessämme valkeuden teitä,
Työtämme ohjaa, meitä älä heitä
Tietomme siunaa.

Aino

Aloitetaanpa päivän läksyistä!
Luonnontietoa, mikä on päivän aihe?

Mikko, mitä sinä teet – vedät Maijaa tukasta (letistä)!!

Maija

Aih! Ai-jai...

Mikko

Mie vaan mittaan, kui pitkii nää Maijan hiukset on!

Aino

Noin ei saa tehdä! – Mikko, nurkkaan siitä,
ja seisot hiljaa siellä nurkassa!!!

Niin, jatketaan päivän läksyllä.
Mistä tänään puhumme? Elli

Elli

Päiväperhosist ja niihe kehittymisest.

Aino

Oikein, hyvä – mitä perhosia tunnette? Leena

Leena

Nokkosperhone ainakii, - mie oon näht semmose meijä läävä takan.

Aino

Ja sitten lisää! lisakki

lisakki

Keltaperhone.

Aino

lisakki tarkoittaa varmasti sitruunaperhosta, ja sitten

lisakki!! Mitä sinä heittelet??

lisakki Perhosii, paperperhosii...

Aino Tunnilla ei heitellä mitään, eikä lisakki sitä tiedä, nurkkaan, jotta opit olemaan kunnolla!!

Voi, voi, opettaja aivan hermostuu, kun läksyt on huonosti muistissa ja käytös on, mitä on!

No niin, kuka tuntee vielä lisää päiväperhosia? Tommi

Tommi Suvenkorento, onks se perhone?

Luokassa nauretaan, tirsutaan

Aino Mitä tytöt tirsкуvat? (Enni ja Elli)

Enni Ko meitä naurattaa suvenkorento, eihä se oo mikkää perhone!

Elli Nii naurattaa, ja kovast, onks hää mikä perhone, ei miu mielest ainakaa!

Aino Jos ei tirsкуminen lopu, niin nurkkaan siitä molemmat, Enni ja Elli!
Ja Leena lopettaa myös nauramisen!

Leena Opettaja, kyl mie lopetan.

Enni Ko ei oo ennää nurkkaa, mihi männä! (Elli menee nurkkaan, Ennille ei ole nurkkaa, vaan menee opettajan käskystä seinän viereen)

Aino No, seinän viereen sitten ja lopettakaa tirsкуminen!

Simo (koputtaa) Päivää oppilaat!
Teillä tuntuu olevan kovasti lustii?
Tulin vaan vilkaisemaan, että mikä se niin makeasti naurattaa, että meidän luokkaan saakka kuuluu?

Aino Perhosia täällä vain lentelee, ei mitään sen kummempaa.

Simo Vai vain perhosia, --- myyh
No, jatkakaa sitten opetusta – perhosista (hymyillen)

lisakki 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17

Aino Mitä se lisakki laskee, nurkassa ollaan hiljaa!!

lisakki Näitä seinähirsii mie vaa lasen, 17 (seissemätoist) hirttä on täs seinäs.

Aino Ja lisakille lisää nurkka-arestia, tämä ja seuraava tunti!!

- Aino Mikko pois nurkasta --- Emmille löytyy nyt nurkka!

Mikko, miten perhosia syntyy ja kasvaa aikuiseksi perhoseksi?
- Mikko En mie tiije, mite hää syntyy.
- Aino No, lita tietää!
- lita Perhone munnii pienii munnii, joist tulloo toukkii. Toukat sit syövät paljo lehtii ja lihhoot.
- Aino Oikein lita, oikein hyvä ja Maija jatkaa.
- Maija Sit hää lihont toukka kehrää issellee kotilon, sellase kuore ja muuttuu kuore sisäl perhoseks.
- Aino Kiitos lita ja Maija, kyllä tytöt tietävät ja ovat lukenee läksynsä.

Mitä tekee Tommi, häiritsee opetusta, nurkkaan lopputunniksi!!

Onko vielä nurkkia --- riittävätkö nurkat!?
- Tommi Ei oo enää tyhjää nurkkaa!
- Aino No, sitten seinän viere!
- Kertoja Ja opetustyö Inkilän koulussa jatkui monia turvallisia ja työntäyteisiä vuosia hyvien opettajien ohjauksessa.
Jätämme nyt Inkilän koulun, se on syvällä muistoissamme;
me kaipaamme Karjalaan – Inkilään

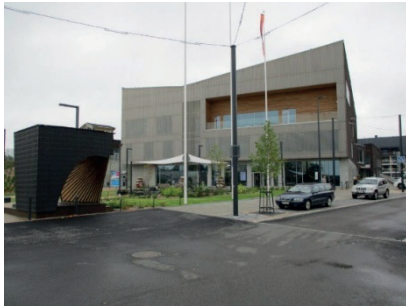
”Jo Karjalan kunnaille lehtii puu” -laulu, kaikki yhdessä

Kiitos esittäjille!
Kiitos Juhlaväelle!

Inkilän vanha koulu, kuva kirjasta Muistojen Inkilä.

Kuisman sukujuhlaa vietettiin 8.8.2021 Lempäälässä

Juhlapaikkana oli Lempäälä-talo. Sukukokous valitsi puheenjohtajaksi Päivi Hallikaisen Orimattilasta/Kirvusta ja varapuheenjohtajaksi Jouko Kuisman Helsingistä/Räisälästä.

Juhlaesitelmän piti vesilahtelainen historiatutkija *Yrjö Punkari* (kuvassa) aiheenaan 'Karjalan Kannas kulttuurien kohtaamisalueena'.

Ennen arpajaisia ja loppukahveja *Juha Kuisma* esitteli vielä kuvia Hongkongissa pitkään asuneen Riitta Kuisman taiteesta.

Paavo Kuisma esitteli sukuseuran uudistettuja kotisivuja sekä kertoi tuoreimmista DNA-tutkimustuloksista.

Juhlaan osallistui reilut 40 sukuseuran jäsentä.

Sukujuhlan musiikista vastasi *Koiranen Kollektion* kansanmusiikkipainotteisella ohjelmistollaan, jossa Sakkolan musiikkiperinne oli vahvasti mukana.

Kuvat: Markku Kuisma

Kirj. Inkeri Kuisman Reinon tr.

Joulupukin konttiin

Kuluvan syksyn aikana on julkaistu kaksi mielenkiintoista kirjaa, oikein sopivia joulupukin konttiin.

FT Pirkko Sallinen-Gimplen Suuri karjalainen piirakkakirja esittelee kaikki perinteiset karjalaiset piirakat ja piirakkatyypit sultsinoista supikkaisiin ja pyöröistä vatruskoihin. Ja tietysti ne karjalanpiirakat...

Kirjan reseptit ovat perimätietona suvuissa kulkeneita ohjeita eri puolilta Karjalaa. Rakastetut perinneleivonnaiset tuovat arkeen ripauksen leivinuunin lämpöä ja karjalaista vieraanvaraisuutta. Myös Kirvusta muutamia reseptejä!

Tilaa vaikkapa SKS:n verkkokaupasta tarjoushintaan 24,80 <https://kirjat.finlit.fi/sivu/tuote/suuri-karjalainen-piirakkakirja/3827857>

Outi Örnin toimittama kirja *Selostuksia eräiden siirtoseurakuntien kohtaloista ja sota-tapahtumista 1939–1949* ei sisällä rutikuivaa tekstiä vaan Viipurin luterilaisen hiippakunnan kirkkoherrojen karuja ja koskettavia raportteja lähdöstä ensimmäiselle evakkotielle vuoden pimeimpään aikaan 1939 ja paluusta sodan runtelemille kotiseuduille 1941. Kirjassa kerrotaan myös lopullisista jäähyväisistä kesällä kolme vuotta myöhemmin. Mukana Kirvun vt. kirkkoherran Edvin J. Laureman kertomus, joka on julkaistu myös lehdessämme aiemmin.

Tilaa Karjalan Liiton SieMie-puodista soittamalla puh. 09 7288 170 arkisin klo 9.30-13.00 tai lähetä sähköpostia os. toimisto@karjalanliitto.fi. Puoti on avoinna keskiviikosta perjantaihin klo 10.00-17.00, muina aikoina suljettu.

Lotta Svärd
100

Pikkulotta Inkeri Lahden tarina jatkuu

Inkeriltä tuli kirje:

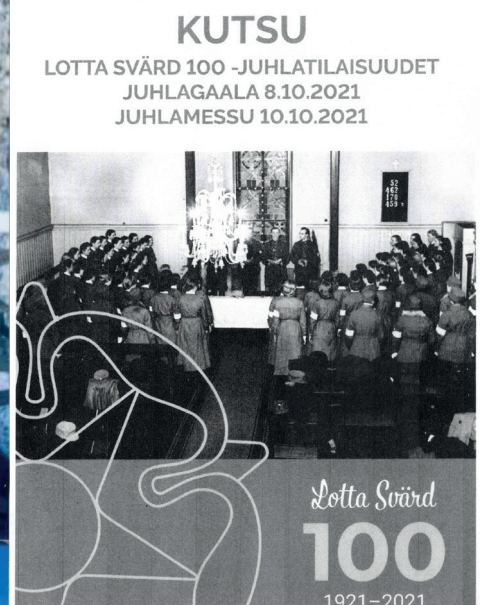
Kirvulaisena pikkulottana sain kutsukirjeet Tasavallan presidentin puolisolta Jenni Haukiolta sekä Lotta Svärd Säätiön hallituksen puheenjohtaja Pirjo Björkiltä ja toiminnanjohtaja Anne Nurmiselta Lotta Svärd 100 -juhlatilaisuuksiin eli Juhlagalaan 8.10.2021 ja Juhlamessuun 10.10.2021.

Kummipoikani Kari Ovaska Turusta haki minut Riihimäeltä 8.10.2021 Juhlagalaan Helsinkiin. Vastaanotossa ratsupoliisit upeine hevosineen olivat odottamassa juhlavieraiden saapumista. Juhlagala kutsuvieraineen, ohjelmineen ja ruokailuineen jäivät ainutlaatuisiksi mieliimme. Onnenmaljan nauttimisen jälkeen saimme vielä kookkaan valkoisen ruusun kotiin vietäväksi.

Juhlat olivat vailla vertaa.

Hyvää joulunodotusta toivottaen kaikille lehden lukijoille

Inkeri Lahti

Sairalan pikkulotat 1936 tai 1937.

Musteella kirjoitettu teksti kuvan takana on osin kastunut ja vaikealukuista. Siksi muutama kysymysmerkki.

Vasemmalta Kaisa (?) Siviä Kärpänen, ? Huuhtanen, Aino (?) Suni, Annikki Veijalainen, Eila (?) Tapanen, Inkeri Ovaska, Martta Veijalainen, Kerttu Häkli, Laura Tirri, Helka Pellinen, Saara Potinkara, Kerttu Jantunen, Bertta Illi, Martta Karjalainen, Aino Jantunen, Milja Kaija, Kaarina Häkli, Meeri Paukku, Hilja Puha, Lilja Jantunen.

Alla Inkeri Lahden isä Eino Ovaska Viipurin läänin ensimmäisillä poliisikursseilla Viipurissa v. 1927.

Kuvat lähetti Inkeri Lahti, os. Ovaska.

Kaarlo Kauppinen (1916-2004)

Muistelmien kirjoittaja, isäni Kaarlo Kauppinen asui Kirvussa 1926-36. Käytyään Kirvun kansakoulun hän aloitti työt Kirvun luonnonparantolan puutarhassa. Siellä heräsi kiinnostus puutarhaviljelyyn ja niinpä Kaarlo asevelvollisuuden suorittuaan hakeutui vuonna 1939 Otavan puutarhakouluun. Talvi- ja jatkosota kuitenkin keskeyttivät ja vaikeuttivat opintoja, mutta puutarhurin tutkinnon Kaarlo suoritti 1945. Tuota ammattia hän harjoitti aina eläkevuosiinsa saakka. Sen jälkeen puutarhanhoito oli rakas harrastus elämän loppuun asti. Tämä osittain ilmenee myös oheisten muistelmien havainnoista Kirvun kirkonkylältä.

Isäni täti Anni Lehti on pitänyt luonnonparantolan läheisyydessä kahvilaa ja Annin mies Artturi Lehti toimi parantolan autonkuljettajana.

Eläkevuosinaan isäni usein muisteli nuoruutensa onnellisia vuosia Kirvussa ja niissä muisteluissa hän on 1980-luvulla kirjoittanut oheisen kuvauksen Kirvun kirkonkylästä vuonna 1926.

Espoo marraskuussa 2021

Pentti Kauppinen

Muistoja Kirvun kirkonkylästä vuosilta 1926-1936

Kirkonkylä oli pitäjän keskus, sen asukasmäärästä ei ole tarkkaa tietoa, mutta Kirvun pitäjässä oli asukkaita n. 10 000. Kylän päätienä voidaan pitää Sairalan asemalta tulevaa maantietä, joka jatkui ohi kirkonkylän Luonnonparantolan kautta Keskikylään, toinen haara Aholankylään. Kirkonkylässä osuuskaupan luona haarautui yksi tie, joka johti kirkon ohitse huopatehtaalalle. Useimmat talot, kaupat ja kahvilat ym. olivat näiden teitten varsilla.

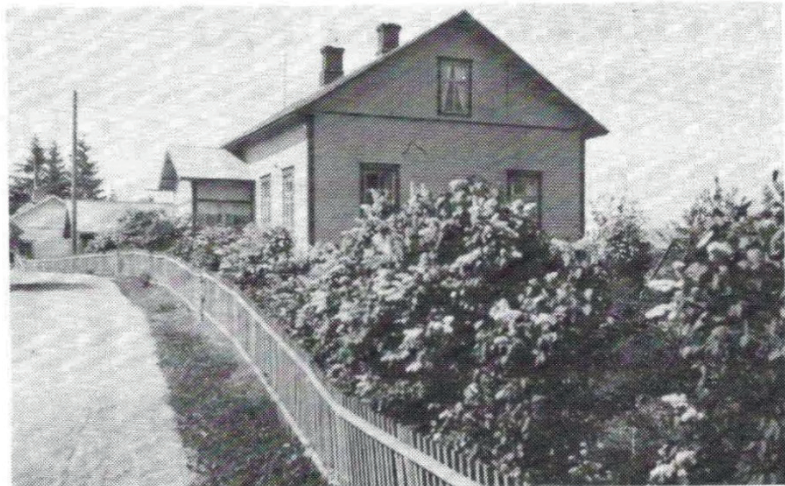
Tiet olivat siihen aikaan sorateitä. Autojahan oli vähän ja kuljetukset hoidettiin hevospelillä. Talojen ympärillä kasvoi ns. pihapuita, koivuja, pihlajia ja tuomia. Koristepensaista mainittakoon ruusut ja

sireenit. Joissakin paikoissa oli talon ja maantien välissä sireeniaita. Melkein joka talossa oli omenapuita ja marjapensaita. Omenapuut olivat jalostettuja, etupäässä venäläisiä lajikkeita kuten Valkea Nalif, Antonovka, Anisovka jne. Ruusupensaat olivat valkoista Juhannusruusua. Kesäkuussa, kun sireenit kukkivat, oli kirkonkylä erityisen kaunis.

Porkkanoista papuihin

Maatalouskerhotoiminta alkoi Kirvussa keväällä 1926 ja se lisäsi innostusta puutarhakasvien viljelyyn. Omiksi tarpeiksi viljeltiin kurkkua, kaalia, porkkanaa, lanttua ym. Yksi erikoinen puutarhakasvi, jota en ole muualla tavannut oli härkäpapu. Sitä viljeltiin joka talossa. Se on sellainen hyvin tanakkavartinen kasvi, joka kehittää paksuja palkoja ja suuria papuja.

Sairalan asemalta on kirkonkylään n. 10 km. Tienvarressa on kansakoulu ja keskustaa lähestyttäessä on Käkösen Kallen kauppa. Siitä erkaneet tie oikealle ja heti siinä on posti. Sitten Veijalaisen paja, jossa isä ja poika tekevät sepäntöitä. Kirkollepäin mentäessä on toinenkin kauppa, jonka omistaa Kustaa Adolf Jantunen. Paajasen Hanneksen mylly on vähän matkan päässä. Sitten Paajasen talo ja Käkösen neitien huvila. Neidit ovat itse Amerikassa. Huvila on vuokrattu ja siinä toimii parturiliike.

Juhannuksena 1944 kukkivat sireenit kauniimmin kuin koskaan ennen.

Pienellä mäentöyräällä onkin sitten Kirvun Osuuskauppa. Talon laajassa pihassa on pitkä hevospuomi. Siinä seisovat hevoset heiniä syöden tai kuroja pureskellen isäntien ollessa kaupassa. Myymälänhoitaja Pirhonen apulaisineen tekee kauppaa. Sarkanuttuiset isännät ovat hyviä ostajia. Varakkaita talonpoikia, jotka tuovat tuotteitaan osuuskauppaan ja ostavat mitä tarvitsevat. Talon ympärillä kasvaa mm. tammipuita. Lienevät istutettuja.

Samalla mäellä sijaitsee myös kunnantupa. Siellä pidetään kunnankokous ja käräjät. Tupa on aina auki. Sinne tulevat syrjäkyläisten miehet eväitään syömään kirkonkylässä asioidessaan. Siellä saa olla vaikka yötä jos ei muuta yösijaa ole. Tämä on se kirkonkylän keskus minne kokoontutaan. Tästä on lyhyt matka kirkkoon. Kirkko on iso ja kellotapuli erikseen. Kirkon ympärillä kasvaa koivuja ja mäntyjä. On siinä ollut aikaisemmin hautausmaakin. Kirkkomaan ympärillä on kiviaita, jonka päällä kasvaa ja kukkii kesäisin maksaruoho. Nähtävästi luonnonvarainen. Kirkon ohitse kulkeva tie johtaa huopatehtaalle, missä tehdään niitä kuuluja Kirvun huopatossuja.

Pyhäpäivän puuhia

Sunnuntaiaamuisin saapuu väkeä eri puolilta suurta pitäjää kirkolle hevosilla ja kesällä myös polkupyörillä. Nuoriso jää seisoskelemaan kirkonmäelle. Vanhempi väki astelee hartaana kirkkoon. Poikkeuksiakin on. Niin nuorissa kuin vanhoissakin. Kun kirkonmenot ovat ohi lähtevät toiset ajelemaan kotia kohti. Toiset, varsinkin nuoret menevät Anni Lehden kahvilaan kirkkokahville. Vaikka eivät olisi kirkossa käyneetkään niin olivatpahan edes kirkonmäellä. Kahvilassa on gramofoni ja tarjoilijatyöt soittavat asiakkaitten toivomia kappaleita. Kammesta kierretään vieteri tiukalle ja niin levy pyörii ja musiikki viihdyttää. Kahvin ohella on saatavana tuoretta pullaa sekä keltaista ja punaista limonadia. Kaljaakin on isoissa ruskeissa pulloissa. Ja jos nälkä alkaa näpistellä voi tilata vaikka makkaravoileipiä. Vähän matkan päässä on Niemen leipomo, jonka myymälä on auki joka pyhäaamuna. Sieltä saa ostaa lämpimiä leipomotuotteita: pullaa, rinkelä ym.

Syrjäkyliltä, esim. Veitsjoelta, Maamäestä tai Ylikuunusta tulleet nuoret viettävät lopun päivää kylällä jäädäkseen iltamiin. Kirvun Edistysseurojen talo on tilava. Sunnuntai-iltaisin ja joskus viikollakin on

siellä joko tanssi- tai ohjelmalliset iltamat. Nuorisoa on tullut runsaasti eri puolilta suurta pitäjää. Oman kylän pojat huolehtivat tanssimusiikista. Joka kylässä on pieni soitinyhtye. Joskus ne kokoontuvat kaikki seurojentalolle ja silloin saattaa olla soittajia jopa 15-20 henkeä. Yleisimmät soittimet ovat hanuri, viulu ja rummut.

Aita se olla pitää...

Rakennukset olivat tuohon aikaan tavallista talonpoikaismallia. Taitekattoisia taloja oli koko kirkonkylässä vain 3-4 kpl. Niitä sanottiin ”amerikkalaismallisiksi”. Tien puolella oli joka talolla jonkinlainen aita. Useimmilla pystysäleaita mutta oli myös riukuaitoja sekä sireeniaitoja. Jo silloin, vuonna 1926 olivat kaikki kirkonkylän asuintalot ja melkein kaikki ulkorakennuksetkin maalattuja. Kylä teki hyvin siistin vaikutelman ja sitä ihmettelivät vieraspaikkakuntalaiset.

Kirkonkylä sijaitsi peltojen keskellä. Maanviljelys ja karjanhoito antoivat toimeentulon suurimmalle osalle kylän asukkaista. Viljakasveista yleisin oli ruis. Se menestyi hyvin hiekkamultamailla. Lisäksi viljeltiin ohraa, kauraa ja hernettä. Vehnää ei vielä tuolloin viljelty. Hallat eivät olleet maanviljelijöiden kiusana.

Karjaa oli joka talossa. Kirkonkylän taloilla oli yhteislaidun tai oikeammin metsälaidun kylän ulkopuolella. Paimenpojat veivät kunkin talon lehmät aamulla lypsyn jälkeen metsälaitumelle. Kaitsivat karjaansa siellä metsässä koko päivän. Eväät olivat mukana. Illansuussa alkoi karjankellojen kalkatus kuulua kun paimenet toivat karjojaan kotipihalle. Kun useamman talon karja kulki kirkonkylän halki aamuin illoin, oli tie joskus huonossa siivossa. Sontaa tiputtelivat mennessään tielle. Lehmä on sellainen. Muuten siisti kylä kärsi tuosta lehmän tavasta tielle tiputella.

Kauppa se on joka kannattaa!

On jo tullut mainittua, että kylässä oli kaksi yksityiskauppaa ja osuuskauppa. Niiden lisäksi oli kahvila, leipomo, parturi, posti, valokuvaamo, kaksi suutaria, kunnalliskoti ja lääkäri. Kilometrin päässä kirkonkylästä oli Kirvun luonnonparantola. Sieltä kävi paljon sairaita ihmisiä apua hakemassa. Moneen vaivaan sieltä apu saatiinkin. Kävi monesti niin, että jos eivät apteekin lääkkeet auttaneet niin silloin turvauduttiin luonnonparantolan neuvoihin ja ohjeisiin.

Parantolan henkilökuntaa Herajärven rannassa 20.7.1930.

Kansakoulu sijaitsi Sairalasta tulevan tien varressa korkealla kummulla. Koivukujanne johti maantieltä koulun pihalle. Alakansakoulu oli vanhassa rakennuksessa ja yläkoulu aivan uudessa. Opettajana oli O. A. Kärnä puolisonsa kanssa. Läksyt piti osata hyvin. Pallokenttä oli koulun pihalla. Koulun ympärillä kasvoi koivuja.

Pappila oli Kirvujärven rannassa aika lähellä kirkkoa. Sinnekin johti koivukujanne, joka erkani huopatehtaan tieltä.

Urheilukenttä oli kovassa käytössä jo 1926. Juoksurata oli vain sorapohjainen. Kentällä oli aina saatavissa kuula, keihäs, kiekko ja hyppypaikalla alue pituushyppyä sekä seiväs- ja korkeushyppyä varten.

Nuorisoseuralla oli mm. näytelmäkerho. Se esitti näytelmiä iltamissa ja harjoitteli kovasti ennen näytäntöä. Joskus oli jopa ammattinäyttelijä ohjaajana. Kovasti silloin harrastettiin tällaisia asioita.

Sotiin mennessä oli monta asiaa muuttunut. Kaupat olivat tuotevalikoimaansa lisänneet ja yksi kauppa oli tullut kylälle lisää. Kahviloita oli jo kaksi. Lisäksi oli kioski ja virvoitusjuomatehdas. Parantolakin oli laajentanut toimintaansa. Kesäisin laitokseen mahtui yli 300 kylpyvierasta. Laitoksen henkilökuntaa oli lisätty ja puutarhaa laajennettu. Autot huristivat kirkonkylän teillä. Artturi Lehti ja Olli Silenius kuljettivat autoillaan parantolan ja Sairalan aseman välillä matkustavia. Linja-autoliikenne oli alkanut. Sivukylien pojat tulivat omilla autoillaan kirkonkylään iltamiin. Kirkonmäellä oli pyhäaamuisin autoja, hevoset olivat puomissa vähentyneet. Kuorma-autolasteittain ajettiin huopatehtaalta tossuja markkinoille. Niitä lähetettiin myös maan rajojen ulkopuolelle.

Kirvulaiset olivat ylpeitä menestyksestään. Kehaisivatkin leikillään: ”Yks’ kirkas Kirvulainen vastaa viittä Viipurilaista!”

Kaarlo Kauppinen

Kirvun ensimmäinen linjabiili liikennöi Sairala-Kirvu-Parantola -linjalla Artturi Lehden ohjastamana. Auton omisti Kirvun Auto Osakeyhtiö. Hankinta tapahtui v. 1925. Merkki Chervolet. - Vas. Anni Lehti, Männistön kahvilan omistaja.

Lue lisää Kirvun kirkonkylästä kirjasta Irja Ukkola (toim.): Muistoja Kirvunkylästä, ISBN 951-99774-4-9, 1986. Myytävänä Kirvu-Säätiöllä hintaan 20,-/kpl, tilaus kirvusaatio@kirvu.fi.

*Lämpimät Kiitokset Kirvu-Säätiölle, Kirvun Pitäjäseuralle
ja Inkilän kylätoimikunnalle saamastani huomiosta
täyttäessäni 80 vuotta.*

Paavo Aarnikka

Inkilän kylätuotteet

Katso kaikki tuotteet Inkila.yhdistysavain.fi

INKILÄ-IKIMERKKI

10 kpl

20 €

20 kpl

40 €

INKILÄ-POSTIKORTTI

1,50 €/kpl

Postimerkkien ja -korttien tilaukset: I Keijamaa 045 322 8969, inkeri.keijamaa@phnet.fi

UNIKKIKORU INKILÄN
AALLOPPI
55 € + postikulut

Korun ja viirin tilaukset:

Riitta Hämäläinen,
puh. 040 574 1114

INKILÄN KYLÄVIIRI

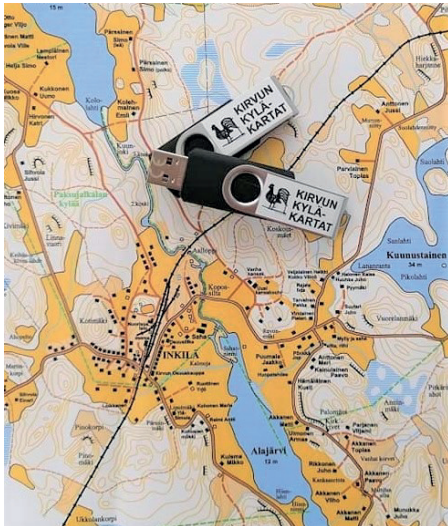
Korkeus 43 cm. Pöytästandaarin
jalusta on harmaata marmoria,
tanko niklattu.

Hinta 33 €
+ postituskulut.

KIRVUN KAUPPA

Tutustu Kirvun myyntituotteisiin osoitteessa www.kirvu.fi/tuotteet

Tilaukset: sähköpostitse kirvusaatio@kirvu.fi tai puhelimitse 050 5000 477 /Teija

KIRVUN KYLÄKARTAT MUISTITIKKU 25 €

Kirvun pitäjän kylien kartat on koottu muistitikulle (tikku -16GB, USB2). Karttoihin on merkitty tiet ja talot, talojen viimeiset omistajat, lisäksi karttoihin on merkitty pellot, vesistöjä ja korkeuskäyrät, joten kartat ovat erinomainen apu vanhojen kotipaikkojen etsijöille. Kartat ovat hyvälaatuisia jpg- tiedostoja ja niitä voi kätevästi suurentaa resoluution kärsimättä.

Muistitikku sisältää kartat

- Kirvun pitäjäkartta
- Matikkala, Paavilanmäki, Inkilä
- Läylölä, Nahkurila, Ylikuunu
- Roinila, Suurharju, Heinjoki
- Rättykylä, Tietävälä, Veitsjoki
- Keskiselkä, Huopatehdas, Kirkonkylä
- Mertjärvi, Virola, Heikkola
- Sairala, Ojajärvi

KIRVUN KUKKO -KORVIKSET 15 € KIRVUN KUKKO RIIPUS 15 €

Hinta sisältää postikulut

Materiaali teräs 304

Läpimitta

- riippuvat 15 mm
- tappimalli 13 mm

Korvakorut ovat suomalaista käsityötä.

Hinta sisältää postikulut

Metalliosat kirurginterästä

Läpimitta

- halkaisija 2,5 cm
- ketju 50 cm

KUKKOLIPPIS 15 € + postimaksu

Vaaleanharmaa puuvillalippis mustalla kukkobrodeerauksella.

- Valkoinen terenuha lipassa
- Koko säädettävissä
- Takakiinnitys nepparilla
- Varovaonen käsipesu

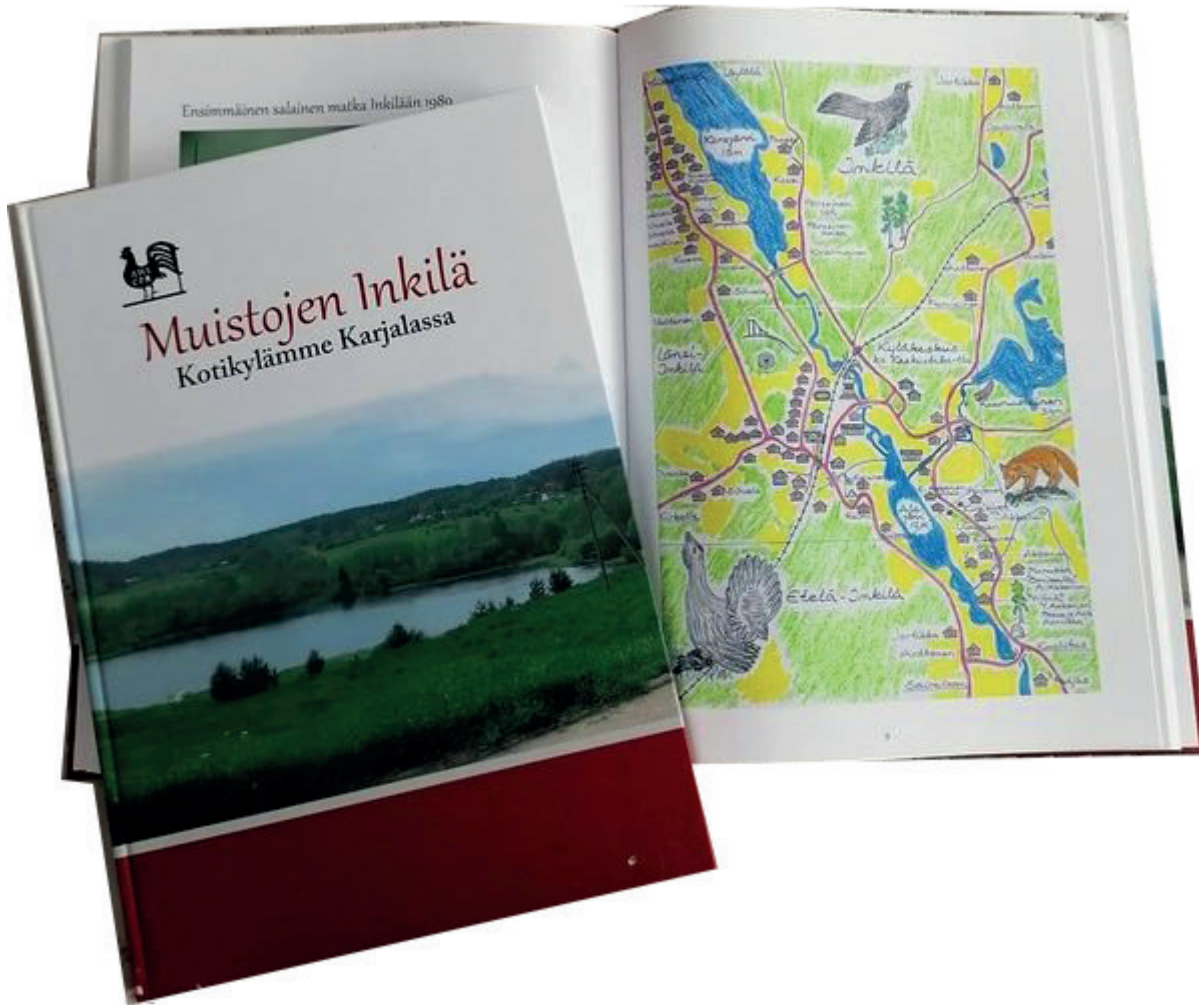
OMMELTAVA KANGASMERKKI 6,85 €

Hinta sisältää postitusmaksun.

- Musta kukko punaisella pohjalla
- Reuna kantattu mustalla
- Hakaisija 8,3 c,

Ohittamaton kirjatarjous

Muistojen Inkilä – Kotikylämme Karjalassa kuvakirjaa myydään nyt **20 euron kappalehintaan** (norm. 25€) tai kaksi kirjaa 30 eurolla, lisäksi postimaksu.

Kirjan alkuosa on vanha tuttu mustavalkoisin kuvin kuvitettu teos vuodelta 1982. Uusi osa sisältää värikuvia Inkilästä ja Inkilän matkalaisista vuosilta noin 1990-2018.

Tilaukset: sähköpostitse teija.sipilainen@elisanet.fi tai puhelimitse 050 5000 477 /Teija

*Inkilän kylätoimikunta haluaa lahjoittaa
jokaiselle vuonna 2021 syntyvälle uudelle inkiläläiselle
tämän kirjan!*

Kirjan saa lähettämällä lapsen ja vanhempien tiedot osoitteineen ja puhelinnumeroineen sähköpostiin teija.sipilainen@elisanet.fi

*Rauhallista Joulun aikaa ja
Onnellista tervettä Uutta Vuotta
kaikille lukijoille!
Inkilän Kylätoimikunta*

Lehtimaksun uusi hinta 7 euroa

Inkilän kylätoimikunta on päättänyt nostaa Kirvun Inkilä –lehden kertamaksun 7 euroon. Syynä hinnan nostoon ovat alati vähenevät lehtituotot ja jatkuvasti nousevat painatus- ja postituskulut. Kirvu-Säätiöltä saatava avustus ei kata kaikkia kulujamme.

Toivomme hintaa korottamalla saavamme lisävuosia lehden tekoon. Lehteähän on toimitettu jo kiitettävät 37 vuotta, meneillään on 38. julkaisu vuosi.

Inkilän kylätoimikunta

**Maksa lehtesi
näillä tiedoilla**

Saajan tilinumero	FI78 1087 3006 1013 47	TILISIIRTO		
Saaja	Inkilän Kylätoimikunta	Inkilän Juhannus 7,- Inkilän Joulu 7,- Lahjoitus		
Maksajan nimi ja osoite		Viitenumero	2260	
Allekirjoitus	_____	Eräpäivä	31.12.2021	EUR

Maksu välitetään saajalle vain Suomessa Kotimaan maksuvälityksen yleisten ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella

INKILÄLEHDEN toimitus:

Hannele Inkinen

Puotilantie 11 49, 00910 HELSINKI puh. 050 581 2434,
email: hannele.inkinen@kolumbus.fi

Petri Inkinen

Seittemänmiehenkatu 50, 05830 HYVINKÄÄ,
puh. 040 060 0389, email: petri.inkinen@pp.inet.fi

Teija Sipiläinen

Koivistonpolku 5 A, 12400 TERVAKOSKI
puh. 050 500 0477, email: teija.sipilainen@elisanet.fi

Minna Hölttä

Tikinmaantie 24, 37630 VALKEAKOSKI
puh. 050 589 2321, email: mholtta@kolumbus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET JA LEHTIMAKSUT:

Inkeri Keijamaa: puh. 045 322 8969,
email: inkeri.keijamaa@phnet.fi; Jos maksat jonkun
muun lehden kuin omasi, ilmoita viestikentässä lehden
saajan nimi. Viitenro: 2260

INKILÄN JUHANNUS -LEHTEEN 2022 tulevat kirjoitukset
ja muu aineisto 10.5.2022 mennessä Hannelelle.

Inkila.yhdistysavain.fi
www.facebook.com/inkilä

ISSN 1235-600X

Grano Oy, Helsinki 2021

